

ványára elhatározták, hogy a közgyűlés ezen határozatáról miniszteri biztos Jagocsi Péterffy József ur értesítessék.

Indítványoztatok, hogy szász kir. kereskedelmi tanácsos, a szász király Albert, a francia becsültrend és a cs. kir. vaskorona-read lovagja, Chemnitzben lakó Zimmern János hazánkba, ki a székely házi ipar körül ily sok érdemet szerzett s a fondó felállításához 12,000 márkánál nagyobb összeggel járult, Szentgyörgy városa díszpolgárává választassék. Ez indítvány egyhangulaj lelkesedéssel fogadtatt el s Péterffy József min. biztos ur felkérte, ezt illetőnek tudomására hozni.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés véget ért.

A tüzőltö-egylet közgyűlése.

Tüzőltö-egyletünk vasárnap, márc. 25 én délelőtt artotta közgyűlését.

Főparancnok Kelemen Lajos ur a gyűlést lelkes beszéddel nyitotta meg, melyben előadta, hogy ez egylet Szentgyörgy hazafias polgárú áldozatkészége s az egyleti tagok buzgó közreműködése folytán tetemes, több ezerre menő vagyonnal rendelkezik s most bizton lehet remélni, hogy ez egylet, mely oly élénk részvét és érdeklődésre talál a város minden rendű és rangu lakójánál, fennállása teljesen biztosítottan tekinthető s reményleni lehet, hogy a Királyhágón inneni egyletek egyik legelőrevalóbb egylete leend.

Elnök felhívja Kovács Bálint szertárnok urat a számadás előterjesztésére. A számadás megvizsgálására egy 6 tagu bizottság küldetett ki. Elnök: Molnár Sámuel, tagok: Gyárfás Lajos, Vecsey Róbert, Sükösd Tamás, Császár Domokos, Schwarzs Frigyes. E bizottság felhivatott munkálatait az ápril 8-án tartandó közgyűlés elé terjeszteni.

Az egylet, mint a felvasoltó kimutatásból örömmel győződöttünk meg — tüzőltöi szerelvényekkel jól el van látva — a még hiányzó szerelvények apránként beszerezetnii fognak.

Olvastattat a Királyhágón inneni tüzőltö-szövetség átirata, melyben az egylet a folyó év május hava 20—22-ik napjain Szebenben tartandó tüzőltöi szövetség II. közgyűlésére meghívatik s felkératik az egylet e szövetségbe belépni. A szövetségbe lépés elhatározott s az igazgatóság megbízott 2 tag választására, kik az egyletet e gyűlésen képviseljék.

A „Székely-kivándorlásról“.

(A székely mivellődségi és közigazgatási egylet évkönyvéből.)
(Vége.)

A székely leányok általában igen ügyesek és kintartók a munkában; kelendősegtük ennél fogva bizonyos, csak hogy egyszer ismervé legyenek, kivált a fővárosban, hol oly mindennapi a panasz a követelő, megbízhatlan cselédek miatt.

Lehetne még azzal is tenni valamit a csakugyan szolgálatra szorult székely nőcselédnek erkölcsi stílyedése ellen, hogy a népoktatási törvény értelmében a leánynevelődek 6—12 éves korukban az iskolába való pontos járásra szorítsanak s ott vallási, erkölcsi érzésük kifejtésére s megzsilárdítására több gond fordítsassék, mint eddig.

Férfi-cseléd árnyalg kevés megy ki a székelyföldről s nincs oly vesélynek kitéve, mint a nőcseléd. A végleges, vagy valódi kivándorlások számát hatjuk először is az 1764-től 1848 ig fennálló székely szébbeli katonaság terhei s az akkor mindenható katonatisztek üldözései elöl Moldvába s Oláhországba menekültek; de ezek kiköltözése tömeges kivándorlással nem válhatott, mivel a jassyi és bukaresti ügynökségek s azok mellé állandóan épen e célból rendelt ártisztek nagyon vigyáztak az ily szökevényekre s ha csak nyomába jöhettek, visszaküldték őket hazájukba.

Az 50 es években, a gyűlölt absolutismus idoje alatt megint többen menekültek ki évenként a katonai szolgálat elől, azonban fele az ily menekülteknek is visszakerült később örökös által vagy önként.

A kivándorlás az említett okból most már meg lehetőszen megszűnt, csak ritkán lehet hallani egy-egy hasonló esetet. Az alkotmányos idő, s különösen a magyar honvédség felállításá óta nem oly rettegett dolog a katonaszkodás, kivált, hogy a rendes katonaságnál a fegyelmi eljárás is humanusabb lett.

Nagyobb fontosságú most az ugynevezett székely iparosok (kovács, asztalos, cipész, szabó, stb.), még pedig leginkább felszabadult fiatal iparos legények kivándorlása, kik jó üzlet reményében mennek Bukarestbe s más romániai városokba. Tapasztalat szerint a székely iparos általában több ügyességgel s nagyobb kintartással bírván a romániai benszülött iparosoknál, amazok künn rendezni jó életmódhoz jutnak, ott véglegesen meg telepszének, családot alapítanak, de utóak lassanként elalóhosodnak s a magyarságra nézve elvesznek. Ritka eset, hogy az ilyen kivándorolt székely iparosok közül egy-egy hazakerüljön. Arra azonban gyakoribb az eset, hogy künn meglepedett székely iparosok gyermekeiket taníttatni a hazába visszaküldik.

A székelykivándorlásnak ez utóbbi neve a leg-sajnálatra méltóbb s nemzeti és nemzetgazdasági tekintetben ebben van a legnagyobb vesztés, mert ez által a magyarságnak épen a még mindig elég gyenge iparos osztálya fogy, melynek erősdését országzerte ohajtanunk kell már csak a hazai iparosság gyarapodása végett is, különösen pedig akkor, ha látjuk, hogy még székely iparosaink keletre vándorolnak ki, addig

nyugtáról hozzánk idegen iparosok települnek be évről évre.

A székely iparosok kivándorlásának megállítására, illetőleg azoknak az ország belsejébe terelésére nézve tehát megint üdvös intézkedéseket tehetne a székely egyesület azáltal különösen, hogy belföldi városok hatóságaival érintkezésbe lépve, oly székely iparosoknak, kik ottthon foglalkozást nem kapnak, elhelyezését a különböző belföldi városokban eszközölné.

Erre s a fennebb említett székely leánycseléd kivándorlásának megakadályozására felhasználhatók lennének mindazon alapok jövedelmei is, melyek a Kralovanszky alapoz hasonló célból tettek s jelenleg a Magy. Tud. Akademia kezelése alatt vannak.

A végleges kivándorlást szaporítják még némely kalandos kőbor természetű emberek, szerencse hajlások is, kiknek távozása nem volt kár, csak annyiban sajnálatra méltó, mert — a mint Koós Ferenc kir. tanfelügyelő és sok ideig bukaresti lakos mondja — ezek gyakran hoznak szennyet külföldre a magyar beszületre s közülök nem egy vállalkozó pénzért aljas megbízatásokra, melyektől jelleme ember elfordul. Fájdalom, ily hitvány kinövései minden nemzetnek vannak. Az ily nyomorultak szaporodását gátolni a népnevelés s társadalmi humanizmus által lehet, — a megrögzötteket a megvetés és igazság keze van hivatalva sujtani.

A Szentiványi Gyula, Háromszék főispánja által küzlött pontos kimutatás szerint, Háromszékről egy évre szóló utlevéllel kiment 1874-ben 3177 egyén, 5—15 napra szóló utlevéllel pedig kiment 1207 egyén, tehát egy év alatt a Moldva-oláhországba kimenő száma 4384 volt. A következő 1875. évben egy évi utlevéllel 2174, öt—tizenöt napi utlevéllel 995, összesen 3169 egyén ment ki. Ezeknek egyharmada kereskedési célból ment ki, kik vissza is jöttek; több egyharmadánál napzamos munkát keresett s kevés kivétellel ezek is visszajöttek; egy pár száz cseléd ment ki s csak részben jött vissza; végre körülbelül százra tehető azok száma, kiket szerencsehajhászat s kalandos természet vitt ki.

A többi székelymegyékből nincsenek ily részletes adataink. Csikszék főispánja azt mondja, hogy 1875-ben hivatalosan összeírta a közelebről kivándoroltak számát s úgy találta, hogy az 1874. év alatt 5 járásból egyetlen végleges kiköltözés sem mutatkozott, a gergyó-szentmiklósi járásból egy özvegy asszony és egy családapa nevével és 3 leánnyal, a tölgyesi járásból két székely és 8 román kiköltözött ki. Legtöbben a szentmártoni járásból távoztak el, azok számát azonban biztosan tudni nem lehet, hogy az utlevéllel és annélkül kivándoroltak közül hányan telepedtek le Moldva-Oláhországban s hányan tértek azóta vissza; de a künmaradtak száma nagyra itt sem tehető.

Napszám s munkakeresére kivált tavasszal innen is sokan mennek ki, de ezek legkésőbb őszel visszajőnek.

A Daniel Gábor főispántól nyert hivatalos adatok szerint Udvarhelyszékből állandóan távol van 83 egyén, ideiglenesen utlevél nélkül 69 egyén, és részint ideiglenesen 76 egyén. A távollevők egyrésze munkakeresés vagy kereskedés végett távoztán el, rövid idő alatt visszatér; az állandóan távol levők vagy üzletet folytatnak, vagy szolgálatban vannak, vagy házasságot kötöttek s künn családot alapítottak, vagy Romániából a kelet távolabbi részeibe húzódtak. Főispán urnak tudomása van egy Cairoban férjhez ment horodok-karácsonfalvi székely nőről, és egy vargasyi nőről, ki Bukarestben egy francia pékhez meát férjhez, később pedig Konstantinápolyban nyitottak üzletet.

Maros- és Aranyosszékekben nem igen van nyoma a kivándorlásnak, szolgálni a leányok innen is eljárnak távolabbi városokba, de külföldre nem. Innen munkakeresésre is kevesebben járnak ki az erdélyi megyébe.

A fennebbiekből anynyi kitűnik, hogy a valódi székely-kivándorlás nem oly nagy mérvű, mint sokan hiesztelték; s miatt tehát a székelység pusztulását félteni nem lehet. Azonban habár kevés számmal, de évenként mégis szivárognak keletfel. Ez is bizonyos. És ez elég ok arra, hogy e magában ugyan jelentéktelen kivándorlás meggátolhatása felől is gondolkozzunk s tegyünk meg, a mit lehet.

Még nagyobb fontosságú tulajdonitok azonban annak, hogy a munkakeresésre s napszámra kijáró jelentékeny székely munkaerő új foglalkozások s új életmód nyitása által ottthon, vagy legalább a hazában tartassék, — valamint a szolgálói kijáró székely leányok is reájok nézve előnyösebb irányba tereltessenek s lehetőleg más foglalkozásra szoktassanak.

Hogy miket lehetne s kellene e tekintetben tenni, erre nézve részletesebb javaslatokba itt nem eszkekedem, tudván, hogy a székely egyesület komolyan foglalkozik e tárggyal s nem kétleme, hogy fog üdvös módokat találni a fenförgő kérdésekre. Ez erkölcsi kötelessége s egyszerűsége az elérendő sikerek után egyik büszkesége leond a székely egyesületnek.

A székely kivándorlás akadályozásában anynyit buzgólkodott Koós Ferenc terjedelmes javaslatát is, az azokhoz csatolt 334 darab levéllel együtt, — egy szintén az erdélyi gazdasági egyesület s a kolozsvári iparkamara javaslatait is további tárgyalásra épen az előbb említett okból a Székely egyesület közp. választmánya tartotta fenn. Most tehát ezek ismertetésébe sem bocsátkozom.

Vége megemlítendőnek tartom még a székely-olvándorlásnak egy sajtóságaos nemét, az ugynevezett intelligencia-vesztést. Ugyanis a székelység aránylag nagy számmal taníttatja gyermekeit az elemi iskolákban tul is; nem csak a székelyföldi középtanodák,

hanem a nagy-enyedi, tordai, kolozsvári gymnasiumok is tele vannak székely fiúkkal, akik tanulmányaikat bevégezvén, mint tanítók, tanárok, papok, tisztartók, ügyvédek, tisztviselők, bírák, részben a székelyföldön kívül eső megyékben s városokban telepszének le.

Ez által a székelység saját területéről évenként jelentékeny értelmi contingenszt veszít el; de ez nem baj, mert általok erősödik a magyarság oly vidékeken, a hol arra szükség van. Az erdélyi megyékben gyéren lakó magyarság századokon keresztül az ily módon kiszárazott székely értelmiség által nyert új meg új erőt. Némely pontokon talán nem volna már magyar az említett székelyforrás nélkül. Az ezerekre menő ilyen kiszárazott családokban különben is megmaradt nemzedékről nemzedékre a székely származás tudata s rendezsint büszke önzettel emlegetik székely eredetüket s foylávást érdekléllel viseltetnek a székelység s székely ügyek iránt.

Egyébaránt, hogy a fentebb jelzett székely-kivándorlás és elszárazás nem veszületeti a székelység életét, bizonyítja az is, hogy a statisztikai kimutatások szerint a székelynép száma növekszik. Meg kell azonban tennünk mindent, hogy véreink közül lehetőleg egy se vesszen el.

Buzogány Áron.

M e g h í v á s .

A tüzőltö egylet tagjai felkérnek a folyó év ápril 8-án tartandó tüzőltöi gyűlésen megjelenni.

T á r g y :

A számadások megvizsgálására kiküldött hat tagu bizottság jelentése.

Az igazgatóság.

M e g h í v á s .

A sepsi-sztygyörgyi „Székely-Mikó-tanoda“ méltóságos és nagyisztereti előjáróságának folyó hó 7 én 5. szám alatt hozott határozata folytán — nevezett tanodánk sürgös teendői okából — április hó 9-ik napján d. e. 10 órakor Sepsi-Szentgyörgyön, a tanoda nagytermében communitás-gyűlése fog tartatni.

Ezon gyűlésnek főbb tárgyai:

- a) A tanodai mélt. és t. t. előjáróság által felkért bizottság előterjesztése az építési alapok, eszközölt kölcsönök állapotáról, s lehető részletes jelentés és javaslattalé a továbbiakra nézve; ebből kifolyólag
- b) a tanodai új épület teljes berendezésére,
- c) a feltöltött összeg s még kiadni kellett pénzmenyiség fedezésére irányulandó intézkedés; — és végre
- d) lehető indítványok, főkép a tanoda érdekében írásban beadható javaslatok tárgyalása.

Ezon gyűlésre a Rikán belőli communitás összes t. tagjait tisztelettel meghívom.

K. - A l b i s, 1877. március 19.

Szini János,
a communitás elnöke.

L e g u j a b b .

Konstantinápoly, márc. 24. A montenegróiak ma ismét értekezletet tartanak Safvet banásán. A porta folyton elveti Niksics és Kucsi kerületek átengedése iránti követelést, azonban a többi követelést nevezetesen a Bojana hoközhatását engedélyezi. A montenegróiak vonakodnak Niksics és Kucsirol lemondani. — Kabuli basa meghalt. — Ghika szabadsággal Baku restbe utazott.

London, márc. 24. A reggeli lapok igen kedvezőtlenül nyilatkoznak a helyzetről, a legtöbb kétségbe vonja a békés megoldást. — A „Times“ még nem adja fel a reményt, hogy további alkudozások mellett Anglia és Oroszország közt egyetértés jöhet létre, megjegyzi azonban, hogy a kilátások erre nem kedvezők. — Lord Beakonsfield és a legtöbb minister a husvétü ünnepekre elhagyják Londont.

Szentspétvárr, márc. 24. A „Journal Pétersburg“ az orosz hadsereg demobilizációjának kérdéséről szólva megjegyzi; a hadsereg mobilizációjá csak azon esetre rendeltetett el, hogyha Európa a keresztyének sorsa iránt nem érdeklődne; a mobilizáció további fenmaradásának oka ép ugy meg volt a konferentia után, mint előtte s a különbség csak az, hogy az orosz hadsereg novemberben az orosz programról, január óta pedig az összes hatalmak programjáról van hivatalva akcióba lépni.

V E G Y E S .

— Biztos forrásból értesülve, örömmel tudatjuk olvasóinkkal, hogy a magyar egyházi szónoklat nagy mesterét, föltízteletti Nagy Péter püspök urat ismét lesz szerencsénk meghallgathatni. Ugyanis főt. püspök ur ígérteit tett a tanodai előjáróságnak, hogy a „Székely Mikó-tanodának“ szeptember elején tartandó felszentelési ünnepségére személyesen le fog jöni. — Isten tartsa meg drága életét és egészségét, hogy nagybecsü ígérteit beválthassa!!

— Tíz. Pénteken este 8 óra után Buzos János helybeli lakos telken egy csür legett. Tüzlötök a tüzet, mielőtt tovább terjedhetett volna, gyorsan eloltották. —

— Lehrer cukrász cukrászatát teljesen berendezte, tekeszáttal látta el — husvétü gyönyörű ajándékokat hozott, melyek gyermekek számára legked-